

# İÇİNDEKİLER

|                   |    |
|-------------------|----|
| TAKDİM .....      | 5  |
| ÖNSÖZ.....        | 7  |
| İÇİNDEKİLER ..... | 9  |
| KISALTMALAR ..... | 15 |
| GİRİŞ .....       | 17 |

## BİRİNCİ BÖLÜM

### HÜKÜMET SİSTEMLERİNDE KABİNE

|                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------|-----|
| I. KABİNE TERİMİ VE TANIMI .....                              | 25  |
| II. TARİHSEL KÖKENİ .....                                     | 29  |
| A. İngiltere .....                                            | 29  |
| B. Amerika Birleşik Devletleri .....                          | 32  |
| C. Fransa .....                                               | 34  |
| III. KABİNEİN ÖZELLİKLERİ .....                               | 36  |
| A. Çift Yapılı Yürütme Bakımından Kabinenin Özellikleri ..... | 37  |
| 1. Kabinenin Yasamaya Dayanması .....                         | 40  |
| 2. Kabinenin Kolektif Özellik Göstermesi.....                 | 48  |
| 3. Kabinenin Sorumluluğu .....                                | 61  |
| 4. Kabinenin İcrai Nitelikte Karar Alması .....               | 67  |
| B. Tek Yapılı Yürütme Bakımından Kabinenin Özellikleri.....   | 76  |
| 1. Kabinenin Başkan Tarafından Oluşturulması.....             | 82  |
| 2. Kabinenin Tekil (Unitary) Özellik Göstermesi .....         | 92  |
| 3. Kabinenin Sorumluluğu .....                                | 103 |
| 4. Kabinenin İcrai Nitelikte Karar Alamaması .....            | 110 |

## İKİNCİ BÖLÜM

### BAŞKANLIK SİSTEMLERİNDE KABİNEİN OLUŞUMU, SORUMLULUĞU VE İŞLEVİ

|                           |     |
|---------------------------|-----|
| I. KABİNEİN OLUŞUMU ..... | 119 |
| A. Başkan .....           | 119 |
| 1. Nitelikleri .....      | 119 |

|                                                                          |            |
|--------------------------------------------------------------------------|------------|
| 2. Seçimi.....                                                           | 121        |
| 3. Görevinin Sona Ermesi.....                                            | 134        |
| B. Başkan Yardımcıları.....                                              | 144        |
| 1. Nitelikleri.....                                                      | 144        |
| 2. Seçilmeleri.....                                                      | 147        |
| a. Meşruiyet ve İstikrar Arasındaki Dengenin Sağlanması .....            | 150        |
| b. Başkan Yardımcılarının Seçilmesinin Görev ve Yetkilerine Etkisi ..... | 155        |
| c. Başkan Yardımcılarının Seçilmesinin Kabinedeki Konumuna Etkisi .....  | 160        |
| 3. Görevlerinin Sona Ermesi.....                                         | 163        |
| C. Bakanlar .....                                                        | 165        |
| 1. Nitelikleri.....                                                      | 165        |
| 2. Göreve Gelmeleri .....                                                | 166        |
| 3. Görevlerinin Sona Ermesi.....                                         | 171        |
| <b>II. KABİNEİN SORUMLULUĞU.....</b>                                     | <b>174</b> |
| A. Kabinenin Kurumsal Sorumluluğu .....                                  | 174        |
| 1. Başkana Karşı Olan Sorumluluk.....                                    | 174        |
| 2. Yasama Organına Karşı Olan Sorumluluk .....                           | 175        |
| B. Kabine Üyelerinin Sorumluluğu .....                                   | 175        |
| 1. Kabine Üyelerinin Siyasi Sorumluluğu.....                             | 175        |
| a. Başkanın Siyasi Sorumluluğu .....                                     | 175        |
| b. Başkan Yardımcılarının Siyasi Sorumluluğu .....                       | 176        |
| c. Bakanların Siyasi Sorumluluğu .....                                   | 177        |
| 2. Kabine Üyelerinin Cezai Sorumluluğu .....                             | 177        |
| a. Başkanın Cezai Sorumluluğu .....                                      | 178        |
| (1) Başkanın Adi Suçlarından Dolayı Sorumluluğu .....                    | 180        |
| (2) Başkanın “Impeachment” Sorumluluğunu Doğuran Fiilleri.....           | 187        |
| (3) “Impeachment”ın Kurumsal Mekanizmaları ve Niteliği .....             | 195        |
| b. Başkan Yardımcılarının Cezai Sorumluluğu .....                        | 200        |
| c. Bakanların Cezai Sorumluluğu.....                                     | 203        |
| <b>III. KABİNEİN İŞLEVİ .....</b>                                        | <b>206</b> |
| A. Kurumsal İşlevi.....                                                  | 206        |
| 1. Denge ve Denetim İşlevi .....                                         | 206        |
| a. Ayrılmış Kuvvetlerin Yetki Paylaşımı.....                             | 208        |

|                                                                                                |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| b. Arjantin ve Peru'da Kabine Başkanlığı Makamı .....                                          | 212 |
| c. Bakanların Yasama Üyeliğinin Devam Etmesi ve Karşı İmza Kuralı .....                        | 214 |
| d. Bakanların, Yasamanın Sorularını Cevaplaması ve Rapor Sunması .....                         | 218 |
| e. Kurumsal Denge ve Denetim Araçları .....                                                    | 221 |
| (1) Bütçe Üzerinde Yasama Denetimi .....                                                       | 221 |
| (2) Üst Düzey Kamu Görevlilerinin Atanması ve Görevden Alınması Üzerinde Yasama Denetimi ..... | 230 |
| (3) Yüksek Mahkemelerin Üyelerinin Seçimi ve Denge ve Denetim İşlevi .....                     | 240 |
| (4) Uluslararası Antlaşmalara İlişkin Yasama Denetimi .....                                    | 254 |
| 2. Danışma İşlevi .....                                                                        | 266 |
| 3. Koordinasyon İşlevi .....                                                                   | 267 |
| B. Kabine Üyelerinin İşlevi .....                                                              | 267 |
| 1. Tekil Kabine Yapısında Üyelerin İşlevi .....                                                | 267 |
| a. Başkanın İşlevi .....                                                                       | 267 |
| b. Diğer Kabine Üyelerinin İşlevi .....                                                        | 268 |
| 2. Kolejyal Kabine Yapısında Üyelerin İşlevi .....                                             | 271 |
| a. Başkanın İşlevi .....                                                                       | 271 |
| b. Kabine Üyelerinin İşlevi .....                                                              | 274 |

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### TÜRKİYE'DE CUMHURBAŞKANLIĞI KABİNESİ

|                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| I. TÜRKİYE'DE TARİHSEL SÜREÇ İÇERİSİNDE KABİNE .....                                         | 279 |
| A. 1876 Kanun-i Esasi Öncesindeki Dönem .....                                                | 279 |
| B. 1876 Kanun-i Esasi'den 1982 Anayasasına Kadarki Dönem .....                               | 284 |
| II. KABİNEİNİN HUKUKİ TEMELİ .....                                                           | 292 |
| A. Cumhurbaşkanlığı Kabinesi Toplantılarının Anayasal Teamül Haline Gelmesi .....            | 292 |
| 1. Anayasal Teamül Kavramı ve Kapsamı .....                                                  | 292 |
| 2. Türkiye'de Anayasal Teamül Örnekleri .....                                                | 300 |
| 3. Cumhurbaşkanlığı Kabinesi Toplantılarının Anayasal Teamül Haline Gelip Gelmediği .....    | 304 |
| 4. Bir Kurum Olarak Cumhurbaşkanlığı Kabinesinin Hukuki Varlığının Bulunup Bulunmadığı ..... | 306 |

|                                                                                        |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| B. Kabinenin Anayasal Dayanaktan Yoksun Olması Sorunsalı.....                          | 309        |
| 1. Tekil Yapıya Sahip Kabine Önerisi .....                                             | 310        |
| 2. Kolejyal Yapıya Sahip Kabine Önerisi .....                                          | 314        |
| C. Kabinenin Kanun veya CBK ile Düzenlenip Düzenlenemeyeceği .....                     | 319        |
| 1. Kabinenin Kanun ile Düzenlenip Düzenlenemeyeceği .....                              | 320        |
| 2. Kabinenin CBK ile Düzenlenip Düzenlenemeyeceği .....                                | 322        |
| a. CBK ile Kabineye İcrai Karar Alma Yetkisi Verilebilir mi? .....                     | 324        |
| b. CBK ile Kolejyal Bir Kabine Düzenlenebilir mi? .....                                | 326        |
| <b>III. CUMHURBAŞKANLIĞI KABİNESİNİN OLUŞUMU .....</b>                                 | <b>327</b> |
| A. Cumhurbaşkanı .....                                                                 | 327        |
| 1. Nitelikleri .....                                                                   | 327        |
| 2. Seçimi .....                                                                        | 328        |
| 3. Görevinin Sona Ermesi .....                                                         | 334        |
| B. Cumhurbaşkanı Yardımcıları .....                                                    | 336        |
| 1. Nitelikleri .....                                                                   | 336        |
| 2. Göreve Gelmeleri .....                                                              | 338        |
| 3. Görevlerinin Sona Ermesi .....                                                      | 340        |
| C. Bakanlar .....                                                                      | 340        |
| 1. Nitelikleri .....                                                                   | 340        |
| 2. Göreve Gelmeleri .....                                                              | 341        |
| 3. Görevlerinin Sona Ermesi .....                                                      | 342        |
| <b>IV. CUMHURBAŞKANLIĞI KABİNESİNİN SORUMLULUĞU .....</b>                              | <b>343</b> |
| A. Cumhurbaşkanlığı Kabinesinin Kurumsal Sorumluluğu .....                             | 343        |
| B. Cumhurbaşkanlığı Kabinesi Üyelerinin Sorumluluğu .....                              | 344        |
| 1. Cumhurbaşkanlığı Kabinesi Üyelerinin Siyasi Sorumluluğu .....                       | 344        |
| a. Cumhurbaşkanının Siyasi Sorumluluğu .....                                           | 344        |
| b. Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Siyasi Sorumluluğu .....                   | 347        |
| 2. Cumhurbaşkanlığı Kabinesi Üyelerinin Cezai Sorumluluğu .....                        | 348        |
| a. Cumhurbaşkanının Cezai Sorumluluğu .....                                            | 348        |
| b. Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Cezai Sorumluluğu .....                    | 351        |
| <b>V. CUMHURBAŞKANLIĞI KABİNESİNİN İŞLEVİ .....</b>                                    | <b>353</b> |
| A. Kurumsal İşlevi .....                                                               | 353        |
| 1. Denge ve Denetim İşlevi .....                                                       | 353        |
| a. 2017 Anayasa Değişikliği Öncesinde Bakanlar Kurulunun Denge ve Denetim İşlevi ..... | 353        |

|                                                                                                                             |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| b. Cumhurbaşkanlığı Kabinesinin Denge ve Denetim İşlevinin Olup Olmadığı .....                                              | 355        |
| c. 2017 Anayasa Değişikliği Sonrasında Anayasal Denge ve Denetim Araçları .....                                             | 355        |
| (1) Bütçenin Denge ve Denetim Aracı Olup Olamayacağı .....                                                                  | 356        |
| (2) Üst Kademe Kamu Yöneticilerinin Atanması ve Görevden Alınmasının Denge ve Denetim Bakımından Değerlendirilmesi .....    | 364        |
| i. Üst Kademe Kamu Yöneticiliğinin Kapsamı .....                                                                            | 364        |
| ii. Üst Kademe Kamu Yöneticilerinin Atama Usul ve Esaslarının Kanun veya CBK ile Düzenlenmesi .....                         | 373        |
| iii. Üst Kademe Kamu Yöneticilerinin Atanması ve Görevden Alınması .....                                                    | 376        |
| (3) Uluslararası Antlaşmaların Onaylanması ve Antlaşmalardan Çekilmenin Denge ve Denetim Bakımından Değerlendirilmesi ..... | 378        |
| i. Uluslararası Antlaşmaların Onaylanması.....                                                                              | 378        |
| ii. Uluslararası Antlaşmaların İç Hukuktaki Yeri.....                                                                       | 384        |
| iii. Uluslararası Antlaşmalardan Çekilme.....                                                                               | 387        |
| 2. Cumhurbaşkanlığı Kabinesi Toplantılarının İşlevi .....                                                                   | 391        |
| B. Kabine Üyelerinin İşlevi .....                                                                                           | 393        |
| 1. Cumhurbaşkanının İşlevi .....                                                                                            | 393        |
| 2. Cumhurbaşkanı Yardımcılarının İşlevi.....                                                                                | 393        |
| 3. Bakanların İşlevi.....                                                                                                   | 396        |
| <b>SONUÇ .....</b>                                                                                                          | <b>399</b> |
| <b>KAYNAKÇA .....</b>                                                                                                       | <b>411</b> |